

Datum
2024-11-04

Vårt dnr
0125/2024

Ert dnr
S2024/01282

Socialdepartementet

Bättre förutsättningar för att utveckla en kunskapsbaserad socialtjänst (Ds 2024:13)

Myndigheten för vård- och omsorgsanalys har enligt sin instruktion till uppgift att ur ett patient-, brukar-, och medborgarperspektiv följa upp och analysera verksamheter och förhållanden inom hälso- och sjukvård, tandvård och omsorg. Det är från detta perspektiv som vårt remissvar tar sin utgångspunkt.

Övergripande synpunkter

Vi instämmer till utredningens förslag om en ny socialtjänstregisterdatalag och socialtjänstregisterförordning samt de följdändringar som detta medför, med vissa undantag som vi kommenterar nedan. Vi bedömer att förslagen ger förutsättningar att få in de uppgifter som behövs för att utveckla och förbättra socialtjänsten.

Nedan kommenterar vi vissa av förslagen särskilt.

Synpunkter på enskilda förslag och bedömningar

8.2.6 Uppgifter som får finnas i ett socialtjänstdataregister och 11.4.2 Uppgiftsskyldigheten bör regleras i den föreslagna lagen

Vi instämmer med förslaget men ser en risk med den lagtekniska utformningen. Utredningens förslag till reglering av vilka personuppgifter som får behandlas i ett socialdataregister och av uppgiftsskyldigheten innebär en reglering på tre olika nivåer; det vill säga i lag, förordning och föreskrifter. I 17 § i lagen om socialtjänstdataregister regleras en skyldighet att lämna uppgifter till Socialstyrelsen, och i 6 § i förordningen om socialtjänstdataregister regleras en skyldighet att lämna uppgifter till ett socialtjänstdataregister. Motsvarande reglering avseende vilka uppgifter som får behandlas finns i 13 § lagen och 4 § förordningen. Därutöver ska Socialstyrelsen meddela föreskrifter om hur uppgiftsskyldigheten ska fullgöras. Vi anser att denna lagtekniska lösning skapar en otydlighet och kan upplevas som omständlig för dem som ska tillämpa bestämmelserna.

8.2.7 Det ska finnas en uppgiftskatalog i förordning

Vi instämmer i förslaget till vilka uppgifter som bör få behandlas i ett socialtjänstdataregister. I vår rapport Ljuset på skillnader (rapport 2022:6) prövade vi att samla in vissa av de uppgifter som utredningen nu föreslår ska ingå i ett socialtjänstdataregister. Vi konstaterade där att det var möjligt att samla in uppgifterna, och bedömde att det skulle skapa ett mervärde för uppföljningen och analysen av socialtjänsten om uppgifterna samlades i ett gemensamt register. Vi rekommenderade i rapporten att Socialstyrelsens

register skulle utvecklas som grund för systematisk nationell uppföljning och en mer jämlik socialtjänst. Förslagen ligger väl i linje med vad vi tidigare har lyft.

Vi ser även positivt på att ett socialdatatjänstregister får innehålla uppgifter om ställföreträdare eller närstående till brukare, om brukaren så vill. Vid insatser om stöd och service till vissa funktionshindrade eller i äldreomsorgen kan sådana uppgifter vara av vikt för att undersöka om vården och omsorgen är jämlik och om brukaren får förutsättningar att få sina behov tillgodosedda.

Vi vill också framhålla att det skulle vara önskvärt att Socialstyrelsen skapar ett system med organiserade användarkontakter för att utveckla registret. På så sätt kan Socialstyrelsen få kunskap om nya och förändrade statistikbehov, och kan också förankra förändringar i statistiken hos viktiga användare. Vi samverkar gärna med Socialstyrelsen för att se hur vi kan bidra till utvecklingen av registret i syfte att skapa ett så ändamålsenligt register som möjligt.

9.2 Sökbegränsningar

Vi motsätter oss förslaget att urval inte får göras på andra känsliga personuppgifter än hälsa. Det finns en risk för att detta begränsar Socialstyrelsens möjligheter att göra jämlikhetsanalyser mellan olika grupper. Det kan exempelvis innebära att myndigheten inte kommer att kunna göra jämförelser för att se om det finns omotiverade skillnader mellan olika grupper, exempelvis baserat på utländsk bakgrund eller utifrån sexuell läggning. Inom socialtjänsten finns flera andra känsliga personuppgifter än hälsa att göra urval på och som är relevanta för socialtjänsten.

Vi ser också att en sådan sökbegränsning skulle kunna påverka andra aktörers möjligheter att få urval ur socialtjänstdataregister för att göra olika typer av analyser. Enligt förslaget till registerlag för vår myndighet kommer vi att få göra urval baserat på etniskt ursprung, religiös eller filosofisk övertygelse, hälsa, sexualliv eller sexuell läggning (se prop. 2023/24:147 En registerlag för Myndigheten för vård- och omsorgsanalys). Vi kommer att ha stora behov av att få ta del av individdata från Socialstyrelsens register för att utföra vårt uppdrag. Om den förslagna sökbegränsningen för Socialstyrelsen innebär att myndigheten inte kan göra ett urval åt oss baserat på några andra känsliga uppgifter än hälsa så kan den begränsningen påverka våra möjligheter att utföra de analyser som vi behöver kunna göra. Det skulle även kunna påverka andra aktörers möjligheter att göra urval som exempelvis andra myndigheter eller forskare.

11.4.1 Behov av att samla in uppgifter från både offentliga och privata aktörer

Vi ser mycket positivt på förslaget att uppgiftsskyldigheten även ska omfatta privata utövare, eftersom det är viktigt att kunna följa upp även sådana verksamheter.

12.7 En avvägning mellan behov och integritetsrisker

Utredningen anser att kommunerna inte bör ges elektronisk åtkomst till lämnade uppgifter i ett socialtjänstdataregister. Vi instämmer i den juridiska bedömning som ligger till grund för ställningstagandet. Utredningen framhåller samtidigt att det kan finnas anledning att utreda möjligheterna för Socialstyrelsen att, utöver den nationella statistiken, få i uppdrag att regelbundet tillgängliggöra lokala eller regionala statistiska

underlag som särskilt riktas mot kommunerna för att möta kommunernas behov på ett bättre sätt.

Vi anser att det är angeläget att Socialstyrelsen på lämpligt sätt återrapporterar de uppgifter som myndigheten får vid inrapportering av uppgifter från kommunerna, åtminstone på regional nivå, och ser detta som en naturlig del av Socialstyrelsens uppdrag.

Beslut om detta yttrande har fattats av ställföreträdande generaldirektören och chefsjuristen Catarina Eklundh Ahlgren. Juristen Ulrika de la Iglesia har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har analyschefen Caroline Olgart Höglund, projektdirektören Marianne Svensson samt utredaren Peter Nilsson deltagit.